

**ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ТА М'ЯСНІ ЯКОСТІ БУГАЙЦІВ
УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ РІЗНИХ
ГЕНОТИПІВ**

Львівська державна академія ветеринарної медицини ім. С.З.Гжицького

Одним із важливих елементів у системі селекційно-племінної роботи є правильний вибір методів розведення сільськогосподарських тварин.

В молочному скотарстві велику увагу приділяють використанню порід з високим генетичним потенціалом для поліпшення молочної продуктивності молочних та молочно-м'ясних порід худоби [1, 2]. Найбільшу увагу селекціонерів та науковців привертає можливість використання голштинської породи великої рогатої худоби, як найбільш відселекціонованої породи світу [3, 4]. В господарства західного регіону України сперму голштинських бугаїв, а відтак і тварин цієї породи розпочали завозити в кінці 60-х років. У результаті сформувалася популяція чорно-рябої худоби з надзвичайно різноманітною генетичною структурою і різноманітністю фенотипів. Для консолідації даного масиву, як і породи в цілому, за ознаками молочної продуктивності висловлюється чимало думок і пропозицій, які стосуються зокрема, частки спадковості голштинської породи і умов годівлі голштинізованого поголів'я [1, 2, 4]. Однак при цьому не завжди звертається належна увага на особливості росту, відгодівельні та м'ясні якості голштинізованого поголів'я з різними частками спадковості за голштинами.

Вивчали особливості росту, відгодівельні та м'ясні якості молодняка чорно-рябої породи і голштинізованого потомства з різними частками спадковості за голштинами (1/2; 3/4; 7/8; 1/4).

Дослідження проведене в стаді чорно-рябої худоби селянської спілки "Прогрес" Кам'яно-Бузького району Львівської області. Для цього за принципом аналогів було сформовано п'ять груп піддослідного молодняка (по 10-15 голів у кожній). Під контролем тварини знаходилися від народження до 15 міс. віку. Всі тварини були клінічно здорові. Ріст тварин вивчали за допомогою зважування в основні періоди росту, взяттям основних промірів на основі чого вираховували абсолютні і відносні прирости живої маси та основні індекси тілоскладу. Забійні і м'ясні якості вивчали шляхом проведення контрольного забою бичків. Дані досліджень опрацювали біометрично.

Результати досліджень свідчать про те, що має місце певна особливість в динаміці живої маси, середньо-добових та відносних приростів бичків чорно-рябої породи та їх голштинізованих аналогів з різною часткою спадковості цієї породи (табл. 1).

Як видно з наведених даних голштинізоване поголів'я тварин за інтенсивністю росту переважало чорно-рябих аналогів в усі вікові періоди. Найбільш суттєвою перевагою відзначалися бички 3 і 4 дослідних груп з часткою крові голштинів 3/4 і 7/8. В 15-місячному віці середня жива маса 1 голови була рівною: у молодняка контрольної групи 382,4 кг, у тварин дослідних груп – 395, 4 – 424,8 кг. Середньо-добові прирости за весь період вирощування і відгодівлі складали відповідно у групах 775, 836, 860, 850 і 802 г.

Більш високі абсолютні та відносні прирости живої маси у тварин голштинських груп свідчать про підвищену інтенсивність їх росту порівняно з чорно-рябими аналогами, а отже і більшу ефективність їх вирощування.

Тварини голштинських груп переважали ровесників чорно-рябої породи за більшістю лінійних промірів та індексів тілоскладу. А серед голштинізованого поголів'я перевага спостерігалася на боці молодняка 3 і 4 піддослідних груп (3/4 і 7/8 частки спадковості за голштинами).

1. Вікова динаміка живої маси бичків різних генотипів чорно-рябої породи, кг ($X \pm m$)

Групи тварин	Вік, міс.					Середньодобові прирости, г (0-18 міс.)
	При народженні	3	6	12	15	
Чорно-ряба	28,2±0,59	97,6±1,91	71,7±2,91	316,7±503,1 1	382,4±5,30	775
1/2 ЧР х 1/2 Г	29,6±0,57	103,2±2,09	182,1±4,30	341,5±4,02	412,0±4,14	836
1/4 ЧР х 3/4 Г	31,0±0,70	106,7±2,55	190,3±5,66	347,0±6,03	424,8±6,85	860
1/8 ЧР х 7/8 Г	29,8±0,65	104,2±2,90	187,0±5,84	344,4±5,75	418,7±5,60	850
3/4 ЧР х 1/4 Г	28,6±0,72	102,0±3,45	178,0±5,50	328,0±7,07	395,4±6,15	802

Примітка: ЧР – чорно-ряба порода, Г – голштинська порода

З метою вивчення відгодівельних і м'ясних якостей піддослідних тварин провели контрольний забій бичків 15-місячного віку (табл. 2).

За передзабійною оцінкою на м'ясокомбінаті всі тварини були віднесені до вищесередньої вгодованості, а туші після забою віднесені до першої категорії. Найвищою живою масою перед забоєм, масою туші, забійною масою та забійним виходом відзначалися тварини 3 і 4 дослідних груп, тобто тварини з більш високою часткою спадковості за голштинською породою. Проте, у тварин 5 групи (1/8 частка крові голштинів) вже спостерігається незначний спад показників м'ясної продуктивності, що підтверджує думку про недоцільність домагатися високої частки спадковості голштинів при розведенні чорно-рябої худоби нашого регіону, а акцентувати увагу на добір тварин бажаних фенотипів.

2. Результати контрольного забою піддослідних тварин ($X \pm m$)

Групи тварин	Показники			
	Жива маса перед забоєм, кг	Маса туші, кг	Забійна маса, кг	Забійний вихід, %
Чорно-ряба	393,0±13,72	198,8±5,50	210,2±5,50	53,7±0,70
1/2 ЧР х 1/2 Г	421,0±4,41	230,0±2,27	238,4±2,07	56,2±0,20
1/4 ЧР х 3/4 Г	427,0±8,62	235,0±5,25	241,2±6,67	56,4±0,68
1/8 ЧР х 7/8 Г	422,0±7,75	231,5±4,80	240,6±5,10	56,7±0,55
3/4 ЧР х 1/4 Г	396,0±9,00	202,3±6,45	221,5±5,90	55,5±0,48

Таким чином, використання голштинської худоби з метою покращення молочної продуктивності чорно-рябої породи в умовах західного регіону України одночасно підвищує енергію росту, покращує відгодівельні і м'ясні якості потомства. Більш високими показниками росту, кращими забійними і м'ясними якостями серед голштинського поголів'я характеризуються тварини з 3/4 і 7/8 частками крові покращуючої породи.

Зубець М.В. Наукові тенденції породотворення в скотарстві України. // Вісник аграрної науки.-1994.-С.74-83.

Хмара П.І., Федорович Є.І., Лабунський П.В., Кравець С.М. Господарсько-корисні ознаки імпортованого голштинізованого поголів'я різної селекції на Львівщині. // Нові методи селекції і відтворення високопродуктивних порід і типів тварин. – К.: Асоціація "Україна", 1996.-С.168-169.

Єфіменко М.Я. Українська чорно-ряба молочна порода. // Тваринництво України.-1996.-№1-С.6-8.

Пахолок В.С. Вплив генофондів на тип і молочну продуктивність корів чорно-рябої породи різних генотипів. Матеріали доп. наук.-вироби. конф. "Теоретичні і практичні аспекти породотворювального процесу у молочному та м'ясному скотарстві"- К.: Асоціація "Україна", 1995.-С.147-148.

Мамчак І.В., Бранцюк А.П., Довгополий І.М., Остапів Д.С. Особливості будови тіла бугаїв споріднених порід чорно-рябої худоби // Актуальні проблеми медицини, біології, ветеринарії і сільського господарства. Львів, 1996. – С.149-156.

УДК 636.22/28.082

М.О.КОСОВ*

ПРОДУКТИВНЕ ДОВГОЛІТТЯ КОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Інститут тваринництва УААН

Одним із важливих резервів подальшого збільшення племінних якостей тварин є більш тривале їх господарське і виробниче використання.

Сільськогосподарські тварини визначаються досить великим біологічно можливим довголіттям. Цю можливість необхідно використовувати для продовження терміну їх продуктивного використання.

В останні роки продуктивних тварин у господарствах використовують не тривалий час, більше всього 4-5 лактацій, хоча природна тривалість їх життя може бути до 30 і більше років (О.П.Маркушин, 1957, 1974).

В нових умовах господарювання з виникненням великої кількості приватних господарств, проблема раціональних строків використання сільськогосподарських тварин, в тому числі корів являється досить актуальною, мається на увазі довголіття, яке забезпечує період життя тварин з рентабельною продуктивністю.

В д/г "Українка" проведені дослідження продуктивного довголіття корів української червоно-рябої молочної породи. Виявилось, що корови цієї породи в середньому мали тривалість продуктивного довголіття 5,39 лактацій, вміст жиру за врахований період складав 3,94%, надій за лактацію стано-

* Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор Ю.Д.Рубан.